

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

[§. III. Solvuntur objectiones.]

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

rius legis utuntur, atque adeo ex motivo solius abstinentiæ ad tale jejuniu obligantur, nequam in fractione prædicti jejunii duplex peccatum committunt.

²⁰ Inferes tertio, quod si præcepto Ecclesiastico addatur præceptum Confessarii, imponentis jejuniu v.g. ab Ecclesia præceptum in poenitentiam peccatorum, omisso illius habet duas malitias specie diversas, propter diversitatem præceptorum jejuniu præcipientium sub diversa ratione & motivo, temperantiæ scilicet & poenitentiae.

²¹ Inferes quarto, quod ille qui in festo alicujus Sancti occurrente in die dominica; omittet factum, aut in vigilia S. Matthiae, quando occurrit in quadagesima, non jejunare, duo peccata non committeret, quia utroque præcepto præcipitur tunc auditio sacri, vel jejuniu ex eodem motivo religionis aut temperantiæ.

S. III.

Solvuntur objectiones

²² Objicies primò contra primam conclusionem: Peccatum mortale & veniale differunt specie, & tamen versantur interdum circa idem objectum, ut patet in venialibus ex defectu perfectæ deliberationis, aut ex parvitate materiae: Ergo distinctio specifica peccatorum non sumitur ex objecto

Respondent aliqui, peccatum mortale & veniale, quando versantur circa idem objectum, esse ejusdem speciei essentialis in ratione peccati & malimoralis, & differre solum accidentaliter, seu specie accidentali, in ratione mortalis & venialis, quatenus unum privat hominem gratiã & charitate, subindeque mortem spiritualem infert animæ, non verò alterum; sicut equus albus & niger specie accidentali differunt, si considerentur formaliter in ratione colorati, & conveniunt univoce & essentialiter in ratione animalis.

²⁴ Hæc solutio probabilitate non caret. Probabilior tamen, & in schola D. Thomæ communior est sententia, quæ asserit peccatum in ratione mali moralis essentialiter dividi in mortale & veniale, adeoque nullum veniale, cuiuscumque conditionis sit, esse per se in eadem specie cum aliquo mortali. Nec obstat quod interdum versentur circa idem objectum materialiter & in esse physico: nam, ut infra ostendemus, cum agemus de peccato mortali & veniali, tale objectum semper distinguitur formaliter in ratione objecti; quod sufficit ad causandam distinctionem specificam inter illa peccata.

²⁵ Objicies secundò: Quædam peccata alia excedunt in gravitate & malitia essentiali, licet versentur circa objectum minus grave; & minus malum: Ergo malitia essentialis & specifica peccatorum non desumitur ex objecto. Consequentia patet, Antecedens probatur duplici exemplo. Nam occisio Christi fuit gravius peccatum, quam blasphemia, vel odium Dei, ut docent S. Thomas 3. p. quæst. 47. art. 6. & tamen primum est contra humanitatem Christi, secundum contra Divinitatem. Item perjurium, vel blasphemia; est peccatum minus grave, quam homicidium, & tamen habet objectum gravius, cum sit contra Deum & cul-

tum ei debitum, homicidium verò contra proximum.

Respondeo negando Antecedens. At cujus primam probationem dictum est, peccatum crucifigentium Christum non solum fuisse immediate contra ejus humanitatem, sed etiam contra Divinitatem & Personalitatem: nam verè Dei Filius, in divina & humana natura subsistens, fuit occisus & crucifixus in humanitate assumpta: unde in hoc convenit tale peccatum cum odio Dei, quod est immediate contra Deum, & aliunde illud excedit; quia odium Dei nullum nocuum infert Deo, peccatum verò crucifigentium Christum, magnum nocuum infert ipsi, nempe mortem turpissimam, & acerbissimos dolores.

Ad secundam probationem respondeo ex D. Thoma quod l. 9. art. 1. blasphemiam, perjurium, & alia peccata quæ religioni opponuntur, esse graviora simpliciter homicidio; quamvis istud secundum quid & accidentaliter sit gravius, quia infert damnum irreparabile homini, ipsum privando vitâ temporali. Nec obstat quod homicidium gravius puniatur in republica, quam perjurium vel blasphemia: nam ut ibidem ait S. Doctor, *In judicio humano non semper quantitas pene respondet quantitati culpe: interdum enim infligitur major pena pro minori culpa, quando gravius nocuum imminet hominibus ex minori culpa: sed secundum Dei judicium gravius culpa graviori pena puniatur*

Objicies tertio; D. Thomas q. 2. de malo art. 6. dicit, *Quod si aliqua essent peccata solum quia prohibita, in his rationabile esset, ut secundum differentiam præceptorum specie peccata differrent.* Ergo ex D. Thoma distinctio specifica peccatorum quæ sunt contra jus positivum, non sumitur ex objectis in quæ tendunt, sed ex præceptis quibus opponuntur.

Respondet Cajetanus, D. Thomam hic art. 6. mutasse sententiam. Sed hæc solutio displicet, cum S. Doctor talis mutationis aut retractationis nullam faciat mentionem. Quare melius responderetur, ipsum loqui de præceptis, quæ sunt diversa non solum ex parte principii aut præcipientis, sed etiam ex parte rei præceptæ, aut ex diversis finibus & motivis. Unde hoc testimonium S. Doctoris non militat contra primam conclusionem, sed secundam statuit & confirmat.

Objicies quarto: Peccatum ex eo est moraliter malum, quod dicit difformitatem ad leges quæ sunt regulæ morum: Ergo cum dicit difformitatem ad leges specie diversas, ut sunt lex divina naturalis, & humana, erit in diversis speciebus malitiæ moralis.

Confirmatur: Quando peccatum opponitur diversis legitur, violantur diversæ obligationes: unaquæque enim lex suam obligationem imponit, & omnes per prædictum peccatum violantur: Ergo dantur in illo plures malitiæ: malitia enim nihil aliud est quam violatio legis.

Ad objectionem respondeo, concessio Antecedente, distinguendo Consequens: cum dicit difformitatem ad leges specie differas formaliter, & ex parte rei prohibita, concedo: ad leges materialiter solum, & ex parte legislatoris diversas, nego. Quamvis autem lex divina, naturalis, & humana, naturaliter, & ex parte principii, seu legislatoris specie, differant, non tamen formaliter, & ex parte rei prohibita;

cum convenient in una & eadem ratione formali A
prohibendi, nempe in eodem motivo.

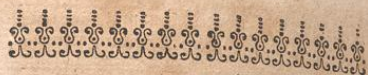
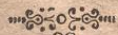
33 Instabis: Huiusmodi leges habent motivas
seu fines specie diversos; nam finis legis divinæ
est rectificare voluntatem creatam in ordine ad
beatitudinem supernaturalem; finis legis natu-
ralis, est ipsa naturalis hominis rectitudo in or-
dine ad beatitudinem naturalem; finis legis hu-
manæ est rectificare homines politicè, hoc est
in ordine ad pacem & quietem reipublicæ, vel
communitatis. Ergo sunt diversæ speciei formaliter,
& ex parte motivi, & non solum materialiter,
& ex parte legislatoris.

34 Respondeo fines illos esse tantum extrinsecos, B
potiusque dicendos esse fines legislatoris, quam
ipsarum legum: ut autem leges seu præcepta
distinguantur formaliter, & ex parte rei prohi-
bitæ, non sufficit diversitas motivi extrinseci &
remoti, sed requiritur diversum motivum pro-
ximum & intrinsecum, ut supra annotavimus:
prohibito verò furti v. g. sive iur. lege divinâ,
sive naturali, sive humanâ, semper habet idem
motivum intrinsecum, quod est conversatio boni
proximi, aut vitatio damni illius.

35 Ad confirmationem negandum est Antecedens: C
nam quando leges differant solum ex parte
principij, non inducunt plures nec diver-
sas obligationes, sed unam tantum & eandem,
quam prima lex de novo imponit, & alia con-
firmant.

36 Obicies quinto: Sola distinctio præceptorum
ex parte principij sufficit ad distinguendas spe-
cies inobedientiæ: Ergo & ad diversificanda alia
peccata. Consequentia videtur legitima ex pari-
tate rationis, Antecedens probatur. Inobedien-
tiâ contra legem divinam est diversæ speciei ab
inobedientiâ contra legem humanam; sicut alia
secundum speciem est obedientiâ quâ obedimus
Deo, & quâ obedientes sumus hominibus: Er-
go sola distinctio præceptorum ex parte prin-
cipij sufficit ad distinguendas species inobe-
dientiæ.

37 Respondeo dato, & non concessio Antecedente, D
de quo videri potest Cajetanus 2. 2. quæst. 104.
art. 2. negando consequentiam, & paritatem. Ra-
tio discriminis est, quia alia peccata respiciunt
violationem præcepti ex parte aversionis, & per
modum termini à quo, ut supra dictum est; inobe-
dientiâ verò respicit præceptum ut violandum,
non solum per modum termini à quo, sed
magis per modum termini ad quem, & per
modum objecti circa quod versatur: sicut
enim propria materia, & proprium objec-
tum obedientiæ est præceptum superioris
ut observandum, sic propria materia, & propri-
um objectum inobedientiæ est idem præceptum
ut violandum; unde cum peccata non specificen-
tur & distinguantur ex termino à quo, sed ex ter-
mino ad quem, non mirum quòd etsi alia pecca-
ta non distinguantur ex sola diversitate præcepto-
rum, sola tamen illorum distinctio sufficiat ad di-
stinguendas species inobedientiæ.

DISPUTATIO III.

De peccato commissionis & omissionis.

CVM celebris sit divisio peccati in peccatum
commissionis & omissionis, & plures ac gra-
ves circa hæc duo peccatorum genera difficulta-
tes occurrant, specialem de eis instituumus dispu-
tationem: in qua primò de peccato commissionis,
deinde de peccato omissionis disseremus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Per quid peccatum commissionis constituitur for-
maliter in ratione mali moralis?

Hæc controversia ita celebris est & antiqua, ut
D. Clemens in præcognitionibus Apollolichs
referat illam inter D. Petrum & Simonem Magum
olim fuisse agitatam: nam in solempni illa disputa-
tione, Romæ inter utrumque habita, Simon Ma-
gus interrogavit D. Petrum, *Quid sit peccatum &
Estne natura aliqua positiva, an verò solum priva-
tio naturæ?* Quam interrogationem desepit
Apostolus dicens: *Non præcepit nobis Dominus
requirere naturam peccati, sed docere quemodo sus-
ciendum sit.*

Porro hæc quæstio, despecta ab Apostolo,
Theologorum ingenia diu exercuit, & in varias
coegit abire sententias: quidam enim in solo poli-
tivo, alij in solo privativo, alij in utroque simul ra-
tionem formalem peccati commissionis conside-
re asseverant: & adhuc inter illos est dubium, quid
sit illud positivum, vel illa privatio; & an illa re-
cto, vel solum in obliquo & de connotato ejus
naturam & quidditatem ingreditur? Pro resolu-
tione, quædam breviter præmittenda sunt.

§. I.

Præmittuntur quæ sæpe apud omnes sunt certa.

NOTANDVM primò, malum esse duplex: 2.
unum quod dicitur malum simpliciter
quod opponitur bono transcendentali, omni-
que bonitatis & perfectionis carentiam impor-
tat; aliud quod vocatur malum secundum quid,
seu respectivè: & illud triplex est, nempe na-
turale, artificiale, & morale. Primum dicitur
illud, quod privat subiectum aliqua perfectio-
ne naturali & connaturaliter debita; v. g.
morbis est malum naturale respectu animalis,
& calor respectu aquæ, quia ille privat animal
sanitate, iste aquam frigiditate, quæ connatu-
raliter eis debite sunt. Secundum est illud quod
privat artefactum perfectione aliqua sibi debita
juxta regulas artis; ut cum imago suâ debita
proportionem caret. Tertium verò appellatur il-
lud, quod removet actionem creature ratio-
nalis, rectitudine sibi debita, ut quando pri-
vat eam, vel sine sibi debito, vel debitis circum-
stantiis, vel commensuratione ad legem & rectam
rationem.